

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

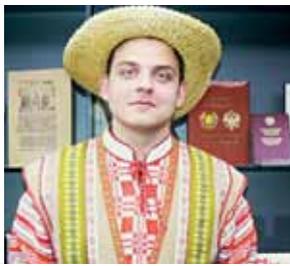
● NO.44 (3260) ●

● ЧАЦВЕР, 24 ЛІСТАПАДА, 2011

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY



**Цуды здараюцца
шодня**
У кожнага дзіцяці можна
выявіць здольнасці
нават у самым раннім
дзяцінстве **Стар. 2**



**Беларускія
абшары**
Стар. 3



**Гумар заўсёды
напагатове**
Дасціпнае слова, крэатыўны
малюнак — гэта і сёння галоўная
зброя “Вожыка” і ўсіх тых, хто
стварае альманах **Стар. 4**

ПЕРСПЕКТЫВЫ

Плён сумесных пошукаў

Усё больш навуковых праектаў беларускія вучоныя ажыццяўляюць са сваімі замежнымі калегамі

Іна Ганчарэвіч

Мільёны людзей чакаюць вестак з навукова-даследчага цэнтра Еўрапейскага савета ядзерных даследаванняў, што на мяжы Швейцарыі і Францыі, дзе праводзяцца ўнікальныя эксперыменты з адронным калайдарам. У праекце занята звыш дзесяці тысяч навукоўцаў і інжынераў з больш чым 100 краін. Сярод іх і спецыялісты Нацыянальнага навукова-навучальнага цэнтра фізікі часцінак і высокіх энергій Белдзяржуніверсітэта. А з удзелам беларускіх прадпрыемстваў ствараліся дэталі для дэтэктараў адроннага калайдара.

Яшчэ адзін прыклад міжнароднага супрацоўніцтва — ядзерны комплекс “Яліна” ў Соснах, пад Мінскам. Беларускія навукоўцы стварылі яго на аснове ўласных унікальных даследаванняў і з выкарыстаннем найноўшага сусветнага досведу. Прычым “Яліна” — пакуль адзіная ў Еўропе дзеючая

ўстаноўка такога роду, таму ў Беларусь едуць праводзіць даследаванні навукоўцы амаль з 20 краін. Менавіта ў Соснах адпрацоўваюцца тэхналогіі эфектыўнай утылізацыі радыёнуклідаў, а гэта — адна з найважнейшых праблем атамнай энергетыкі.

Пацвярджае высокі клас айчынных навукоўцаў і такі факт: сёлета матэматык, акадэмік НАН Беларусі, рэктар Беларускага дзяржуніверсітэта Сяргей Абламейка абраны ў Еўрапейскую акадэмію. Ён першы беларускі вучоны ў такой прэстыжнай супольнасці, ды, безумоўна, не апошні.

Цяперашнія міжнародныя кантакты вучоных — патрабаванне часу, бо даследаванні вымагаюць кааперацыі, досведу, атрыманага ў розных лабараторыях. Дарэчы, у топ-10 самых цытуемых у аўтарытэтных навуковых выданнях свету за апошнія пяць гадоў увайшлі беларускія спецыялісты ў галіне нанахіміі, фізікі, матэматы-



Навукоўцы Беларусі і Расіі — даўнія партнёры ў сферы касмічных тэхналогій

кі, інфарматыкі, хірургіі, анкалогіі. Значны беларускі досвед у распрацоўцы інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій, вывучэнні навакольнага асяроддзя, у ядзернай фізіцы.

За апошнія гады пашырыліся кантакты айчынных вучоных з шэрагам вядучых навуковых арганізацый Еўропы і Амерыкі. “З’явіліся новыя партнёры ў краінах Азіі. Напрыклад, заключаны дамовы аб супрацоўніцтве з навукоўцамі Кітая, В’етнама, Паўднёвай Карэі, Індыі ў галіне хіміі, генетыкі, парашковай металургіі, — прыводзіць факты прэс-сакратар Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Марыя Жыткова. — На базе акадэмічных інстытутаў

створаны беларуска-германскія, кітайска-беларускія, в’етнамска-беларускія лабараторыі. Беларуска-індыйскі цэнтр хутка запрацуе. Актыўныя кантакты з краінамі Блізкага Усходу”.

Асаблівы плён дае супольная праца вучоных краін былога СССР. Сёння практычна з кожнай краінай СНД беларускія навукоўцы маюць сумесныя праекты рознага маштабу. Істотны плён ад кантактаў з Расійскай акадэміяй навук: рэалізуюцца навукова-тэхнічныя праграмы Саюзнай дзяржавы, ёсць асобныя кантракты. З 2009 года навукоўцы Расіі і Беларусі распрацоўваюць суперкамп’ютары, аналагаў якім пакуль няма ў свеце. Дзяку-

ючы праграме “БелРасТрансген” з’явіліся першыя трансгенныя козы ў Навукова-практычным цэнтры НАН Беларусі па жывёлагадоўлі.

У ліку актыўных партнёраў і Казахстан. Сумесна з вучонымі гэтай краіны беларускія спецыялісты працуюць над праектамі ў галіне біятэхналогій, вынаходзяць біяпрапараты для медыцыны, сельскай гаспадаркі.

А яшчэ вучоныя пяці краін — Беларусі, Расіі, Казахстана, Таджыкістана і Кыргызстана — сумесна пачалі працаваць над праектамі праграмы “Інавацыйныя біятэхналогіі”. Гэта — самая першая міждзяржаўная мэтавая праграма ЕўрАзЭС.

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Крылы для творчага палёту

На стварэнне вершаў і паэм Любоў Шашкову з Алматы натхняе як яе этнічная радзіма — Беларусь, так і Казахстан

Іван Ждановіч

Зусім нядаўна ў Казахстане выйшла яе кніга “Два вольныя крылы”. Назву, прызналася, “нашаптліва абедзве радзімы”. З тым дарам землякам і ляцела Любоў з Алматы, дзе ўжо сорак гадоў жыве і працуе, у Мінск. Паэтку, журналістку запрасілі на прэзентацыю кнігі казахскага класіка Мухтара Ауэзава “Шлях Абая” ў новым перакладзе на рускую мову. І ў чарговы раз яна любавалася на Беларусь з вышыні. Пад час прэзентацыі Алесь

Карлюкевіч, мінскі калега Любоў Шашковай, прыгадаў, што яна спрычынілася да шэрагу творчых праектаў, што ладзяцца ў Беларусі. У прыватнасці, як загадчыца аддзела літаратурна-мастацкай крытыкі часопіса “Простор” яна ўдзельнічала ў міжнародным “круглым stole” “Мастацкая літаратура як шлях адзін да аднаго”, рыхтавала абменныя нумары з часопісам “Нёман”. А паэт, галоўны рэдактар часопіса “Польмя” Мікола Мятліцкі, дзякуючы зямлячцы за супрацоўніцтва, сказаў: “Гэта наш чалавек у Казахстане! Яна шмат

робіць для ўмацавання беларуска-казахстанскага сяброўства. Здабывала рускамоўныя паэмаўнікі, калі я перакладаў вершы Абая. Праца ішла складана, амаль паўтара года, і я, цікавячыся, як слова гучыць у класіка, кансультаваўся з ёй. Кніга “Стэпавы прастор” ужо выйшла. Я перакладаў і вершы самой Любоў, у яе ёсць такія крапальныя радкі пра нашу краіну, мову, нашых людзей! Лічу, Любоў Канстанцінаўну варта прыняць і ў Саюз пісьменнікаў Беларусі — яна тут нарадзілася, шмат робіць для краіны”.



Любоў Шашкова ў Мінску

Аж засаромелася ад пахвалы паэтэса, сказала: уступленне ў суполку літаратараў-землякоў будзе для яе і гонарам, і здзяйсненнем мары. Яшчэ ў 1997-м, на святкаванні сотых угодкаў Мухтара Ауэзава, яна прыязджала ў Беларусь як журналістка. → **Стар. 2**

Жанчыны — наперадзе

Стогадовую мяжу перасягнулі 560 жыхароў Беларусі

Сярод рэгіёнаў краіны традыцыйны лідар па колькасці доўгажыхароў — Гродзенская вобласць: тут на 1 кастрычніка бягучага года налічвалася 134 чалавекі ва ўзросце старэй за 100 гадоў. На другую пазіцыю ў геранталагічным рэйтынгу выйшла Мінская вобласць (87), апырэдзіўшы Брэсцкую (82). У Гомельскай пражываюць 76 доўгажыхароў, у Віцебскай — 66, у Магілёўскай — 60. Нягледзячы на самую вялікую колькасць насельніцтва, у Мінску менш за ўсё жыхароў ва ўзросце 100 гадоў і старэй (55). Традыцыйна жанчыны пераважаюць сярод беларускіх доўгажыхароў.

Энергія для будучыні

На атамнай электрастанцыі, якая будзеца ў Астравецкім раёне, разам з айчыннымі спецыялістамі выказваюць жаданне працаваць і замежнік

У прыватнасці, у дырэкцыю будаўніцтва атамнай электрастанцыі паступаюць прапановы аб супрацоўніцтве ад літоўскіх атамшчыкаў, якія засталіся без працы ў сувязі з закрыццём Ігналінскай АЭС. Акрамя таго, свае паслугі прапанавалі беларусам і ўкраінскія калегі. А ў эксплуатацыі атамнай электрастанцыі, верагодней за ўсё, будуць задзейнічаны і расіяне. Разам з тым, як адзначыў кіраўнік групы інфармацыйнай работы дырэкцыі Эдуард Свірыд, на Беларускай АЭС будуць працаваць пераважна беларусы, у тым ліку і тыя, што цяпер працуюць на атамных аб'ектах іншых краін, пераважна ў Расіі.

Як вядома, атамная электрастанцыя ў Беларусі будзе пабудавана на Астравецкай пляцоўцы ў Гродзенскай вобласці. Кошт беларускай станцыі складзе каля дзесяці мільярдаў долараў. Плануецца, што першы энергаблок АЭС будзе запушчаны ў 2017 годзе, другі — у 2018-м.

КРАІНА ДЗЯЦІНСТВА

Цуды здараюцца штодня

Бацькі Эвеліны Сакаловай радуюцца: іх паўтарагадовая дачка ведае, дзе знаходзіцца Беларусь, Расія, Францыя, Італія... Хоць пакуль не называе, ды ўпэўнена паказвае на карце свету сталіцы ўсіх еўрапейскіх дзяржаў. “У кожнага дзіцяці можна выявіць здольнасці нават у самым раннім дзяцінстве”, — лічыць дырэктар мінскага адукацыйнага цэнтры “Лагапед плюс” Надзея Лабаноўская. Праўда, пачынаць займацца лепш за ўсё да года, і — чакайце цудаў.

Кацярына Мядзведская

“Існуе шмат метадык развіцця, — пасвячае ў тонкасці справы Надзея Лабаноўская. — Вельмі папулярныя распрацоўкі амерыканца Глена Домана, педагогаў з Італіі і Расіі Марыі Мантэсоры, Мікалая Зайцава, Алены і Барыса Нікіціных. На занятках бяром элементы кожнай з іх, але выбралі і свой кірунак — займаемца сэнсарнай тэрапіяй”. Спецыяльна для гэтага ў цэнтры абсталяваны пакой — мяккія дываны, карціны з аб'ёмнымі ўзорамі, прыглушанае святло. Педагогі-дэфектолагі, псіхологі тут дапамагаюць дзецям пераадолець страхі і трывогі, карэктуюць іншыя праблемы ў развіцці.

У гэтым адукацыйным цэнтры ўсё больш папулярныя і заняткі ў групах ранняга развіцця. “Гульні з пяском, вадой, танцы пад рытмічную вясёлую музыку, цікавыя практыкаванні, лепка і маляванне —



Каб раскрыліся юныя таленты, трэба пастарацца і дарослым, і дзецям

гэта ўсё спрыяе развіццю эмоцый, абуджае інтарэс да наваколя”, — упэўнена Надзея Мікалаеўна.

Тут вучаць самых малых поўзаць, куляцца, скакаць, лазіць па лесвіцы,

пераадольваць перашкоды. І ўсё гэта, як ні дзіўна, патрэбна для таго, каб лягчэй было вучыцца чытаць, пісаць і лічыць. “Паглядзіце, як упэўнена адчуваюць яны сябе на шведскай

сценцы! — разам з Надзеяй Мікалаеўнай уваходзім у клас, вучням якога там няма і трох гадоў. — Яны цвёрда трымаюць у руках нажніцы, выразаюць складаныя фігуры і самастойна

робяць аплікацыі”.

На сценах у цэнтры — малюнкі, пластылінавыя карцінкі, папяровыя цацкі, фігуркі з ваты. “Дзіця, з якім актыўна займаўся ад нараджэння, абавязкова вырасце таленавітым”, — лічыць педагог-дэфектолаг цэнтры Ганна Дудзінец.

Школы ранняга развіцця створаны пры многіх дзіцячых садках у краіне. “На заняткі ў нашу “Маміну школу” прыходзяць дзеці ад года да трох, — гаворыць загадчыца мінскага дзіцячага сада “Расток” Таццяна Сікорская. — 3 імі працуюць педагогі па музыцы, харэаграфіі, маляванні, лепцы, а таксама псіхологі. Шмат увагі надаецца фізічнаму развіццю: вучым плаваць, займаемца на трэнажорах”.

Кожнаму дзіцяці падабаецца, калі з ім гуляюць дарослыя. Заўважу, чым больш увагі мы падарым дзецям у раннім узросце, тым багацей будзе іх унутраны свет.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Разам з Коласам, разам з Купалам...

Беларускі цэнтр інфармацыі і культуры пачне дзейнічаць пры Славянскім універсітэце Малдовы ў Кішыніве. Мяркуецца, што ён будзе названы ў гонар двух вялікіх песняроў.

Іван Іванаў

Як паведаміў у рэдакцыю старшыня Беларускай абшчыны ў Малдове Юрый Статкевіч, канструктыўна прайшлі перамовы наконт адкрыцця Цэнтры — іх вялі актыўны беларускай суполкі з заснавальнікамі ўніверсітэта і кіраўніцтвам. І вось у памяшканні гэтай вуні для абшчыны ўжо выдзелена памяшканне, якое пасля капрамонта будзе належным чынам абсталявана. “Распрацоўваем эскіз, каб прыгожа і надорага ўсё зрабіць, прыкідваем каштарыс выдаткаў на рамонт, — канкрэтызуе радасную вестку Юрый Статкевіч. — Плануецца, што Беларускі цэнтр інфармацыі і культуры будзе насіць імя Янкі Купалы і Якуба Коласа, ён стане і месцам для заняткаў вучняў нядзельнай школы, якія вывучаюць беларускую мову, літаратуру, гісторыю. Прадставім на стэндах дзяржаўную атрыбутыку,

нацыянальныя касцюмы, прыгожыя этнаграфічныя рэчы, а таксама кнігі, сувеніры, іншыя экспанаты, звязаныя з беларускай культурай, пісьменствам, гісторыяй, традыцыямі, звычаямі”. Усё гэта, лічыць Ю. Статкевіч, стане “вялікім дапаможнікам” для дзяцей і дарослых, якія жадаюць пазнаёміцца з гісторыяй і культурай беларускага краю. У цэнтры размесціцца і бібліятэка Беларускай абшчыны Малдовы, там жа плануе праводзіць пасяджэнні яе Савет.

Члены абшчыны маюць намер па-сучаснаму абсталяваць Цэнтр інфармацыі і культуры пры падтрымцы пасольства Беларусі ў Малдове, Міністэрства культуры Беларусі, Мінгарвыканкама. Будзе дарэчы і дапамога адміністрацыі Парыжанскага раёна Мінска, з якой у беларусаў Малдовы падпісана пагадненне аб супрацоўніцтве. Дарэчы, гэта пры садзеянні апарата Упаўнаважа-



Беларусам Малдовы да твару народныя строй

нага ў 2009-м наладжаны сувязі паміж Беларускай абшчынай Кішыніва і Парыжанскім раёнам Мінска, а таксама паміж Бендэрскім таварыствам “Беларуская культура” і Мазырскім раённым выканкамам.

Увогуле ж, паведамляе Юрый Статкевіч, цяпер сувязі суполкі з Бацькаўшчынай умацоўваюцца. Так, намеснік старшыні Мінгарвыканкама Ігар Карпенка пад час нядзельнага візіту ў Малдову, сустрэч з землякамі паабяцаў: суайчынні-

кам будзе накіравана сувенірная прадукцыя, кнігі, дадатковыя камплекты нацыянальных касцюмаў. А каардынацыйны савет беларускіх суполак Малдовы за актыўную дзейнасць атрымаў ад Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Беларусі Леаніда Гулякі разам з ганаровай граматай і каштоўным падарункі: тэлевізар і DVD-прайгравальнік, якія таксама будуць вельмі дарэчы ў Цэнтры інфармацыі і культуры.

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Крылы для творчага палёту

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

А калі адкрываўся новы будынак Нацыянальнай бібліятэкі, то сярод кніг — дару Казахстана — быў і зборнік яе вершаў. Любоў Шашкова падзякавала і паслу Казахстана Анатолю Смірнову, які шмат робіць для збліжэння культур. Сама паэтэса працуе дзеля той жа мэты: “Кніга “Два вольныя крылы” — абсалютна казахстанска-беларуская, хоць і напісана па-руску, — гаворыць Любоў Шашкова. — Дзве мае любімыя радзімы падымаюць мяне ў творчасці, дапамагаюць у творчым палёце”.

Пасля прэзентацыі я пацікавіўся, адкуль родавыя карані ў паэтэсы. Нарадзілася яна ў вёсцы Васілёўка, кіламетраў за 30 ад Бабруйска, тагачаснага Парыцкага раёна (цяпер Магілёўшчына) 18 лістапада 1951 года — з юбілеем, Любоў Канстанцінаўна! Сям’я з’ехала ў Расію:

там бацька “завербаваўся” на работу — цягнуў лінію электраперадач з Свядлоўска ў Цюмень. І Любоў расла, вучылася, пачынала працаваць у Свядлоўску, а ў 1971-м разам з мужам пераехала ў Казахстан. “Мне вельмі радасна, што Мікола Мятліцкі перакладае мае вершы на беларускую, родную мне мову, — усміхаецца Любоў Шашкова. — Усе мы родам з дзяцінства, і мне ў Беларусі вельмі камфортна: тут мае карані, вытокі. Сюды вярнуліся, тут дажывалі век бацькі, мой брат цяпер жыве ў Бабруйску. А непадалёку ад горада і наша дача. Так, наша. У мяне ёсць цыкл вершаў пра гэта. Пад дачы ў савецкі час выдзялялі няўдобоцы, і тата пні карчаваў, мы мелярацыйнай займаўся — талакою “падымалі беларускую жаліну”. Збіраліся там летам усе разам. Лічу, што гэта вельмі важна: не парываць сувязі са сваім народам”.

Там, дзе пачынаецца Сібір

Калі рухацца з захаду Еўропы на ўсход, то Сібір якраз і пачынаецца з Цюменскай вобласці — за Уралам, дзе Іртыш зліваецца з Об'ю. Гэта адтуль цякуць, жывячы свет, плыні нафты і газу. Туды яшчэ пры Іване Грозным сталі высаляць і пасяляць ураджэнцаў і жыхароў зямлі беларускай. Нашы суайчыннікі асвойвалі для Расійскай імперыі сібірскія прасторы, асабліва ў часы сталыпінскай рэформы, многія засталіся там у памяці як асветнікі, рэфарматары, прадпрымальнікі. Калі гаварыць пра Цюменшчыну, то найперш згадваюцца прозвішчы Евы Фялінскай і Адольфа Янушкевіча, якія пераканана абаранялі інтарэсы карэнных жыхароў.

У адрозненне ад Латвіі, якой прысвячаўся папярэдні выпуск старонкі “Беларускія абшары”, у вялізнай Цю-

менскай вобласці ўзмацнелі два вядучыя асяродкі нашых суайчыннікаў: у абласным горадзе і, паўночней, у Сургуце (гэта Ханты-Мансійская нацыянальная акруга), дзе актыўная Рэгіянальная нацыянальна-культурная аўтаномія “Беларусы Югры”. Узначальвае яе Сяргей Афанасьевіч Бандарэнка, які адначасова — і намеснік старшыні савета Федэральнай аўтаноміі “Беларусы Расіі”. Зрэшты, разнастайная дзейнасць сургутаўцаў заслугоўвае асобнай гаворкі. Тут жа ўвага — да самой Цюмені, дзе знаходзяцца дзве абласныя грамадскія арганізацыі: Нацыянальна-культурная аўтаномія “Беларусь” і “Саюз - інтэграцыя братніх народаў”. У абедзве ўклаў душу Уладзімір Фёдаравіч Шугля.

Усяго ж у будучым даведніку “Сузор’е беларускага памежжа” (паведамляем чытачам, што выданне яго зацягваецца па тэхнічных прычынах) намечана змясціць

звыш дзясятка персаналій беларусаў Цюменшчыны, пра якіх напісала журналістка Людміла Бакланава. Акрамя Уладзіміра Шуглі, гэта кандыдат біялагічных навук, заслужаны работнік культуры РСФСР Уладзімір Габрусь, кандыдат эканамічных навук, глава муніцыпальнага ўтварэння горада Губкінскі Валерыі Лебядзевіч, дэпутат Дзярждумы Расіі трох скліканняў і ганаровы грамадзянін Цюмені Генадзь Райкоў, ганаровы будаўнік Расіі і “Лідар у бізнесе 2004” Мікалай Сапег, начальнік аддзела беларускай культуры ў цюменскім Палацы нацыянальных культур “Будаўнік” Уладзіслаў Татарынец і іншыя. Артыкул пра выдатніка народнай асветы Расіі Клаўдзію Зуеву (Пашкевіч) у “Голасе Радзімы” ўжо быў змешчаны.

Адам Мальдзіс,
навуковы рэдактар даведніка
“Сузор’е беларускага памежжа”

На ўсе рукі майстар

Ганаровы консул Беларусі ў Цюменскай вобласці Уладзімір Шугля займаецца ў жыцці самымі рознымі справамі

Людміла Бакланава,
Кацярына Мядзведская

Ён вядомы сёння найперш як палітолаг, інжынер-эканаміст і прэзідэнт холдынгавай кампаніі “Мангазея”. Уладзімір Фёдаравіч і пісьменнік — піша па-руску і па-беларуску. Ён і навуковец: доктар філасофіі ў галіне інфармацыйных і біялагічных тэхналогій, акадэмік Міжнароднай акадэміі інфармацыйных тэхналогій. Ён і выкладчык, з 2004 года — прафесар. Быў і вайскоўцам, цяпер падпалкоўнік запasu Расійскай арміі. А яшчэ, жывучы ў Расіі, наш суайчыннік па праву лічыцца беларус-

вецкай кааперацыі, у канцы 70-х быў ужо намеснікам старшыні праўлення Свядлоўскага аблспажыўсаюза, пазней кіраваў упраўленнем рабочага забеспячэння Свядлоўскай чыгункі, займаў адказныя пасады ў трэсце “Цюменьбудшлях” і галоўным ўпраўленні гандлю аблвыканкама Цюмені. З 1990 года ён прэзідэнт холдынгавай кампаніі Гандлёвы дом “Мангазея”, праз год закончыў Уральскі сацыяльна-палітычны інстытут.

І заўсёды Уладзімір Шугля памятаў пра свае беларускія карані, па яго ініцыятыве была створана ў 1997 годзе Цюменская абласная грамадская арганізацыя “Нацыянальна-культурнае таварыства “Беларусь” — суполку ён і ўзначальваў да 2003 года. Пад патранажам “Мангазеі” пачала працаваць нядзельная школа па вывучэнні беларускай мовы і культуры. У 2005-м У. Шугля ўзначаліў Цюменскую абласную грамадскую арганізацыю “Саюз-інтэграцыя брацкіх народаў”, увайшоў у праўленне Савета беларуска-расійскага грамадскага камітэта “Саюз”.

Шмат сіл прыкладвае Уладзімір Фёдаравіч для мацавання стасункаў беларусаў Цюмені з этнічнай радзімай. У верасні 2009-га ён прызначаны Ганаровым консулам Рэспублікі Беларусь у Цюмені. Летась выбраны членам Кансультаўнага савета па справах беларусаў замежжа пры Міністэрстве культуры Беларусі.

Шматгранная праца Уладзіміра Шуглі ацэнена грамадствам: ён мае званне “Заслужаны работнік гандлю Расіі” (1983), узнагароджаны медалём “Ветэран працы”, Ганаровай граматай Савета Міністраў Беларусі за асабісты ўклад у нацыянальна-культурнае развіццё беларускага згуртавання, мацаванне аўтарытэту Беларусі за мяжой і пашырэнне сяброўскіх сувязяў паміж народамі Беларусі і Расіі. У 2005-м наш суайчыннік ушанаваны медалём Францыска Скарыны. А нядаўна Прэзідэнт Беларусі ўручыў яму і ордэн Францыска Скарыны.



Беларусы Цюмені чэрпаюць сілы для творчасці ў фальклорнай спадчыне

На мове яднання

У многіх расійскіх суполках беларусаў знаходзяць падтрымку ідэі збліжэння двух братніх народаў. Аднак толькі ў Цюмені ёсць арганізацыя, якая і сваёй назвай “галасуе” менавіта за гэта.

Людміла Бакланава

“Саюз - інтэграцыя братніх народаў” — цюменская абласная грамадская арганізацыя, зарэгістраваная 31 сакавіка 2005 года. Яна працуе на тое, каб мацнелі інтэграцыйныя сувязі паміж народамі суседніх краін, больш дынамічна будавалася Саюзная дзяржава Беларусі і Расіі. Узначальвае суполку Уладзімір Шугля, разам з ім працуюць аднадумцы, вядомыя ў рэгіёне людзі: бізнесмены, вучоныя, журналісты, рэктары інстытутаў. Ёсць у суполкі і калектыўныя члены, сярод якіх ААТ “Нафтагазпраект”, Цюменскае аддзяленне Расійскага фонду міласэрнасці і здароўя, нацыянальны аб’яднанні казахаў, грузін, армян і прадстаўнікоў іншых этнасаў, якія жадаюць далучыцца да беларускай культуры. У абласной газеце “Тюменская правда” штоквартальна выпускаецца беларуская старонка, якая інфармуе чытачоў пра дзейнасць арганізацыі, жыццё беларусаў Цюменшчыны (а там каля 50 тысяч нашых супляменнікаў), гандлёва-эканамічныя стасункі паміж беларускімі і цюменскімі

прадпрыемствамі. У Цюменскім дзяржуніверсітэце з 2006 года па ініцыятыве старшыні Саюза выкладаецца беларуская мова. Журналісты Першага беларускага тэлеканала пры падтрымцы суполкі “Саюз - інтэграцыя” зрабілі два дакументальныя фільмы пра беларусаў-сібіракоў, якія паказаны на тэрыторыі абедзвюх краін.



Беларуская старонка ў газеце

Саюз у якасці асацыяванага члена ўвайшоў у арганізацыю “Расійская грамадская палата па жыллёвых і зямельных праваадносінах і тэрытарыяльным грамадскім самкіраванні”.

Члены саюза ўдзельнічалі ў XI Міжнароднай спецыялізаванай выставе “СМІ ў Беларусі” (Мінск,

2008), у рабоце Міжнароднага кірмашу ў рамках Дзён Беларусі ва Уральскай федэральнай акрузе (Екацярынбург, 2009). Цюменская дэлегацыя прымала ўдзел у рабоце III і IV з’ездаў Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Расіі”. Актывісты саюза з вялікай пашанай ставяцца да знакавых падзей у гісторыі і культуры беларусаў. Штогод 2 красавіка ў Цюмені святкуецца Дзень яднання народаў Беларусі і Расіі, а 3 ліпеня — Дзень незалежнасці Беларусі.

Члены арганізацыі ўдзельнічаюць у правядзенні нацыянальных фестываляў, канферэнцый, прысвечаных Дням беларускай культуры і Дню славянскага пісьменства, спрыяюць эканамічнаму супрацоўніцтву паміж Беларуссю і Цюменскай вобласцю. Праца аб’яднання “Саюз - інтэграцыя братніх народаў” адзначана падзякамі пасольства Беларусі ў Расіі, камітэта па справах нацыянальнасцяў Цюменскай вобласці і іншых дзяржструктур абедзвюх краін за ўклад у адраджэнне і зберажэнне беларускіх нацыянальных традыцый, культуры і мовы.



Уладзімір Шугля
кім грамадскім дзеячам. Зрэшты, аб усім па парадку.

Бацькі Уладзіміра Шуглі — карэнныя беларусы. Бацька, Фёдар Міхайлавіч, быў кадравым афіцэрам, ён родам з Карэліч. Маці, Ганна Паўлаўна, з горада Барысава, што на Міншчыне. Да 1940 года сям’я жыла ў Беларусі і ў Расіі пазней захавала “беларускі лад жыцця”, як гаворыць Уладзімір Фёдаравіч, які аднавіў радаслоўную продкаў з сярэдзіны XVII стагоддзя. Сам ён нарадзіўся 30 студзеня 1947 года ўдалечыні ад этнічнай радзімы — у горадзе Кыштым Чылябінскай вобласці Расіі. Вучыўся ў Свядлоўскім інстытуце народнай гаспадаркі, працаваў рабочым на розных прадпрыемствах, на пачатку 70-х адслужыў у арміі. Па кар’ернай лесвіцы рухаўся ў сістэме спажы-

ТРАДЫЦЫ

Гумар заўсёды нападзатове

Дасціпнае слова, крэатыўны малюнак — гэта і сёння галоўная зброя “Вожыка” і ўсіх тых, хто стварае альманах

Іван Ждановіч

Помніцца, сустракаў хто з аднавяскоўцаў маіх нешта смешнае ці недарэчнае — часта кідаў рэпліку: “Ну хоць ты ў “Вожык” напішы!” І пісалі. Мяхамі, бачыў у 80-я гады, неслі вожыкаўцы лісты ад чытачоў: рэдакцыя выдання і “Чырвонай змены”, дзе тады я працаваў, былі побач. З гумарам “лячылі” беларусы многія побытавыя, сацыяльныя праблемы. “Была — і ёсць! — школа айчынага гумару пры часопісе, — з гонарам раскажае галоўны рэдактар альманаха Юлія Зарэцкая. — У аўтарскім актыве “Вожыка” “засвяціліся” дзясяткі пісьменнікаў і мастакоў: Янка Купала, Якуб Колас, Кандрат Крапіва, Кузьма Чорны, Максім Танк, Анатоль Волкаў, Анатоль Астрэйка...”

Нядаўна яна ездзіла на сотыя ўгодкі Анатоля Астрэйкі, былога адказнага сакратара “Вожыка”, на яго родную Капыльшчыну. Зладзілі цёплую, з гумарам і добрымі вершамі земляка вечарыну памяці ў Доме культуры вёскі Пясочнае. Між іншым, старонка “Пошта дзеда Міхеда”, што доўгі час жыла ў “Сельской газете”, а сёлета адраділася ў “Белорусской ниве” — таксама Астрэйкава дзецішча. Таму “вожыкаўскія” аўтары часта і гасявалі ў вядомага не менш за дзеда Талаша дзеда Міхеда. У творчай кагорце “Вожыка” быў і Андрэй Макаёнак, прычым Іван Шамякін у аповесці пра сябра

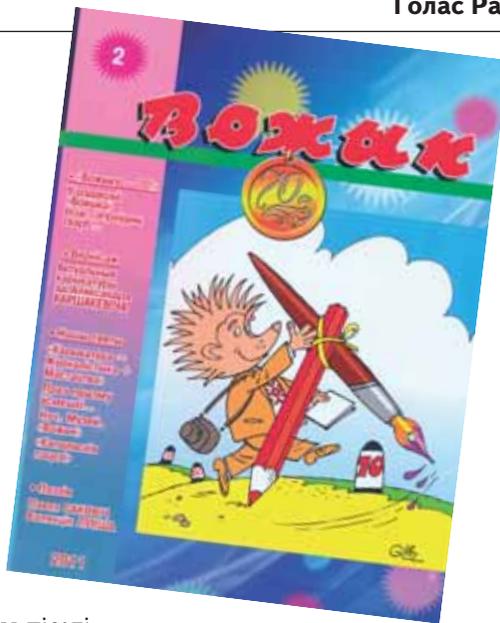
сцвярджае: калі б не паварыўся ён у вожыкаўскім катле — мусіць, не стаў бы такім дасціпным камедыёграфам.

Юлія Зарэцкая разам з калегамі, мастаком-карыкатурыстам Аляксандрам Каршакевічам і паэтам-парадыстам Паўлам Саковічам, пахвалілася рэдакцыйным скарбам. Вось ён, на паліцах. Павел Паўлавіч праводзіць рукой па старых падшыўках: “Уявіце сабе: тут усе да аднаго нумары выдання, пачынаючы з 1945 года. І ўся “Бібліятэчка “Вожыка” ёсць. Анічога не страчана!”

Як вядома, “Вожык” нараджаўся ў суровы час: першы нумар газеты-плаката “Раздавім фашысцкую гадзіну!” пабачыў свет у Гомелі 5 ліпеня 1941 года. Выходзіў у тыле, дапамагаў партызанам змагацца з ворагам — дасціпным словам, малюнкамі. Як успа-

міналі ветэраны-вожыкаўцы, многія творы яны пісалі талакой, потым жарты ішлі ў народ. У пераможным 45-м з’явіўся на свет “з добрымі намерамі і вострымі іголкамі” сам “Вожык першы”. Дарэчы, на сцяне ў пакоі, дзе цяпер ствараецца альманах, ёсць унікальная карціна гуашшу з надпісам: “Вожыку” ад “Крокодила”.

Маскоўскія калегі падарылі яе “вожыкаўцам” у 1966-м, да 25-годдзя часопіса. “Гэта сяброўскі шарж на ўсе сатырычна-гумарыстычныя выданні савецкіх рэспублік-сясцёр, як тады іх называлі, — раскрывае задуму твора Ю. Зарэцкая. — Мастак абыгрывае вядомы сюжэт “Васіль Цёркін на прывале”. А ў цэнтры, звярніце ўвагу, на ганаровым цёркінскім месцы якраз наш “Вожык”. На жаль, з той грамады нямногія ацалелі, у нас адно з украінскім “Перцам” і ёсць творчыя сувязі. А “Вожык” выжыў, пэўна, дзякуючы добрай загаптоўцы яшчэ з ваенных гадоў. Між іншым,



Юбілейны нумар “Вожыка”

“хросны бацька” яго — знакаміты баечнік Кандрат Крапіва. “Вожык”, гэтакі “лясны санітар”, па-ранейшаму шукае “балючыя месцы”, негатыўныя з’явы ў жыцці і спрабуе “лячыць” іх гумарам і сатырай”.

Што ж, гумарыць для беларусаў — жыццёвая патрэба. “Вожык” нават карты “Гумарыстычныя даляглядзі” па абласцях друкую: адзначае, дзе фестывалі гумару праводзяцца, хто з вядомых гумарыстаў адкуль родам. Рубрыкі ж выдання “Сатырычнае рэтра”, “Пяром і пэндзлем”, “Актуальныя карыкатуры”, “Класікі смяюцца”, “Вясёлая пошта”, старонка для дзяцей “Калючык” гавораць самі за сябе. Дзякуючы альманаху-штоквартальніку жывуць, развіваюцца “вясёлыя” жанры літаратуры і мастацтва. Ладзяць сувязь з чытачамі і супрацоўнікі рэдакцыі: на творчых сустрэчах, святах і фестывалях гумару, пад час прэзентацый у розных рэгіёнах краіны выстаў ваеннай і сучаснай карыкатуры. Мастак Аляксандр Каршакевіч зрабіў і трэцюю, сваю персанальную выставу. Прычым, казалі лёгкія на пад’ём калегі, і сустрэцца з землякамі ў замежжы для іх — не праблема. Было б сустрэчнае жаданне, а добрыя жарты, пароды, карыкатуры, гумарэскі ў “вожыкаўцаў” заўсёды нападзатове.



Юлія Зарэцкая — рэдактар з гумарам

ВЕСТКИ

Блізкія сэрцу краявіды

Андрэй Гусін

Карціны беларускіх мастакоў прадстаўлены на II Міжнароднай біенале жывапісу ў Кішыніве

Удзельнічаюць у выставе ў Малдове мастакі з горада Мазыра Гомельскай вобласці Валеры Сідоркін і Ала Клеўжыц. Іх карціны выстаўляліся раней у Польшчы, Расіі, ЗША і ва Украіне. На выставе ў Кішыніве яны прадставілі ў асноўным беларускія краявіды.

Экспазіцыя ладзіцца ў выставачнай зале Саюза мастакоў Малдовы імя Канстанціна Брынкуша. У ёй удзельнічаюць больш за 130 прафесійных мастакоў з 20 краін, у тым ліку з Расіі, Арменіі, Літвы, Польшчы і нават Коста-Рыкі.

А хутка ў Кішыніве пройдзе выстава беларускіх фотамастакоў.

Зямля і неба мастака

Выстава “Па слядах Шагала”, прысвечаная жыццю і творчасці вядомага ўраджэнца Беларусі, адкрылася ў ерусалімскім Цэнтры мастацтваў

Экспазіцыя ладзілася Аб’яднаннем прафесійных мастакоў Ізраіля пры ўдзеле пасольства Беларусі. Сярод прадстаўленых работ была, у прыватнасці, скульптура Свята-ланы Гарбуновай “Успаміны пра мой дом”, якая ўпрыгожвае беларускае дыпламатычнае прадстаўніцтва. У кампазіцыі — маляды Марк Шагала.



Ю. Пэн. Партрэт Марка Шагала

У каталог выставы таксама ўключаны прысвечаныя шагалаўскай тэматыцы работы беларускіх мастакоў Уладзіміра Напрыенкі і Уладзіміра Пракапцова.

Як адзначыў, адкрываючы экспазіцыю, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Ізраілі Ігар Ляшчэня, сляды Шагала бяруць пачатак менавіта на беларускай зямлі. Цяпло яе акрыліла творчасць майстра.

ДА 120-ГОДДЗЯ МАКСІМА БАГДАНОВІЧА

Матыў з васількоў

Нацыянальны банк Беларусі ўвёў у абарачэнне дзве прысвечаныя пісьменніку **Максіму Багдановічу**



Памятная манета, выпушчаная да юбілею **Максіма Багдановіча**

На новых манетах змешчаны надпіс: “М. Багдановіч. 120 гадоў”. Манета наміналам 10 рублёў зроблена з серабра, а наміналам 1 рубель — медна-нікелевая. Абе дзве дыяметрам 32 міліметры. На аверсе манет бачны арнамент, які быў выкарыстаны пры афармленні зборніка вершаў “Вянок”. На рэверсе размешчана рэльефная выява партрэта

класіка беларускай літаратуры **Максіма Багдановіча** з надпісам “М. Багдановіч, 1891–1917” (гады жыцця) і арнаментальны матыў з васількоў. Тыраж сярэбранай і медна-нікелевай манет — па 2000 штук.

Крыніца натхнення

Нядаўна ў Алматы гучалі вершы, ішла зацікаўленая размова пра жыццё і творчасць знакамітага беларускага паэта

Сяргей Шычко

У Інстытуце літаратуры і мастацтва імя М. Ауэзава праходзіла міжнародная канферэнцыя “Актуальныя праблемы літаратуразнаўства, мастацтвазнаўства і фалькларыстыкі на сучасным этапе”. Да ўдзелу ў сур’ёзным навуковым форуме спрычыніліся вучоныя, даследчыкі з розных краін свету — Расіі, Кыргызстана, Турцыі, Карэі, Узбекістана. Беларусь была прадстаўле-

на дакладамі галоўнага рэдактара газеты “Звязда” **Алеся Карлюкевіча** і магістранткі філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта **Веранікі Карлюкевіч**. Іх даклады прысвячаліся класіку нацыянальнай літаратуры **Максіму Багдановічу**. Варта заўважыць, што ў апошнія гады беларуска-казахская літаратурная сувязь развіваюцца асабліва мэтанакіравана. У многім гэтаму спрыяе якраз

Інстытут літаратуры і мастацтва імя М. Ауэзава, непасрэдна загадчык аддзела міжнародных сувязяў інстытута кандыдат філалагічных навук **Святлана Ананьева**. Яна неаднойчы наведвалася ў Беларусь, піша пра літаратурныя, культурныя стасункі Беларусі і Казахстана. А інстытут выдае цікавы навукова-публіцыстычны часопіс “Керуен”, дзе ў сваю чаргу друкуюцца і артыкулы на беларускія літаратурныя тэмы.